

НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ ПО МЕТЕОРОЛОГИЯ И ХИДРОЛОГИЯ
БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

МЕСЕЧЕН

Б Ю Л Е Т И Н

МАЙ, 2010

СОФИЯ

УВАЖАЕМИ СПЕЦИАЛИСТИ И РЪКОВОДИТЕЛИ,

Вие разполагате с поредния месечен хидрометеорологичен бюлетин. В него е направен месечен обзор на основни процеси и явления от метеорологична, агрометеорологична, хидрологична и екологична гледна точка за територията на страната. Оперативната информация, набирана от националната мрежа на НИМХ, дава възможност за бърза и обща преценка на влиянието на тези явления и процеси върху различни сфери на икономиката и обществения живот, за вземане на оптимални управленски решения и повишаване на икономическата полза от стопанската дейност и комфорта на живота.

Месечният бюлетин се публикува в ИНТЕРНЕТ на адрес: <http://www.meteo.bg>.

Подходяща информация за изследователски, юридически и бизнес цели, преминала през стандартен контрол, може да се получи чрез официална заявка до НИМХ, дадена на същия адрес.

НАЦИОНАЛНИЯТ ИНСТИТУТ ПО МЕТЕОРОЛОГИЯ И ХИДРОЛОГИЯ

е основно оперативно и научноизследователско звено на БАН в областта на метеорологията и хидрологията с предмет на дейност:

- метеорологични, агрометеорологични и хидрологични информации, данни и анализи за химическото и радиоактивното замърсяване на въздуха и водите;
- краткосрочни, средносрочни и месечни прогнози на времето и водите и фенологичното развитие и формиране на добиви от земеделските култури;
- изследвания по физика на облаците, валежите и опасните явления от хидрометеорологичен произход;
- обезпечаване с научно-приложни изследвания, експерименти, разработки и методики на различни дейности в селското стопанство, транспорта, енергетиката, строителството, туризма, проектирането, водното стопанство, търговията, екологията, гражданската защита и други изследователски работи в областта на природните и инженерните науки;
- експертни оценки и експертизи при неблагоприятни хидрометеорологични явления и колебанията на климата;
- обучение за степен “Доктор”, специализанти и дипломанти в сферата на компетентност на НИМХ.

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ПРЕГЛЕД НА ВРЕМЕТО

I.1. Синоптична обстановка

I.2. Температура на въздуха

I.3. Валежи

I.4. Силен вятър

I.5. Облачност и слънчево греене

I.6. Особени метеорологични явления

II. СЪСТОЯНИЕ НА ПОЧВАТА, ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КУЛТУРИ И ХОД НА ПОЛСКИТЕ РАБОТИ

III. ЗАМЪРСЯВАНЕ НА ВЪЗДУХА

IV. СЪСТОЯНИЕ НА РЕКИТЕ

V. СЪСТОЯНИЕ НА ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ

I. ПРЕГЛЕД НА ВРЕМЕТО

1. СИНОПТИЧНА ОБСТАНОВКА

1–5.V Балканският полуостров попада в антициклонална област, обхващаща територията от Балканския полуостров на североизток до Украйна и южната половина на Европейска Русия. Преобладава слънчево време.

6–7.V През страната преминава студен фронт, свързан със средиземноморски циклон, преместващ се от Северна Италия през Унгария. В Северозападна България обстановката е причина за значителни валежи (Враца 33 mm, Оряхово 30 mm), на много места с град. В крайните южни и източни райони е почти без валежи.

8–9.V Втори студен атмосферен фронт от северозапад преминава през страната. Преваливания има почти в цялата страна.

10–11.V След преминаването на студения атмосферен фронт налягането се повишава и времето в страната е слънчево.

12–13.V Баричното поле се преобразува в циклонално и атмосферата се лабилизира. На 13.V през страната преминава средиземноморски циклон и в Северна България и западните райони превалива. В райони на 9 административни области падат интензивни градушки.

14.V Настъпва временно стабилизиране на атмосферата и преобладава слънчево време.

15–19.V Под влияние на преминаващ през страната към Унгария средиземноморски циклон времето е облачно, с валежи. В много райони, предимно в Северна България, падат градушки. Температурите се понижават с около 10 °С.

20–21.V Преминава нов циклон, този път южно от страната. Превалива, но на по-малко места.

22–24.V В циклонално барично поле и неустойчива въздушна маса в страната ни се развива купесто-дъждовна облачност и падат краткотрайни валежи с гръмотевична дейност.

25–27.V Атмосферното налягане е относително високо, атмосферните смущения са на север и над страната времето е слънчево.

28–31.V Баричното поле се преобразува в циклонално и атмосферата се лабилизира. Наблюдават се краткотрайни валежи, гръмотевични и на отделни места градушки.

Метеорологична справка за месец май 2010 г.

Станция	Температура на въздуха (°С)						Валеж (mm)				Брой дни с			
	Т _{ср.}	δТ	Т _{макс}	дата	Т _{мин}	дата	сума	Q/Qn (%)	макси-мален	дата	количество валеж (mm)		вятър ≥14m/s	гръм. бури
											≥1	≥10		
София	15.6	0.9	28.6	26	5.4	10	65	89	13	16	10	1	2	9
Видин	17.7	0.3	31.5	26	6.2	1	38	62	9	16	7	0	2	8
Монтана	17.4	0.7	31.0	26	6.6	18	62	77	21	16	9	2	4	11
Враца	17.0	0.6	29.5	26	4.4	18	136	137	30	7	12	5	3	11
Плевен	18.0	0.4	31.0	26	7.1	18	72	110	29	14	6	2	7	7
В.Търново	17.9	1.3	31.5	26	7.5	21	65	79	18	13	10	2	3	4
Русе	18.5	0.3	31.6	27	8.4	20	74	112	17	10	11	2	10	9
Разград	16.1	0.2	28.4	27	4.7	20	98	136	29	13	10	3	3	6
Добрич	16.2	1.6	31.2	27	5.2	3	88	187	18	22	9	3	11	7
Варна	16.7	1.3	28.2	26	8.0	2	32	81	13	10	4	2	3	8
Бургас	17.1	1.2	30.4	26	8.4	2	54	133	15	31	8	2	3	7
Сливен	18.0	1.4	31.0	27	7.4	2	54	84	24	24	6	2	3	10
Кърджали	17.3	0.6	30.6	27	4.6	1	68	109	35	31	10	1	7	8
Пловдив	18.2	1.1	31.5	27	4.5	1	19	29	7	9	4	0	5	7
Благоевград	17.1	0.6	30.2	27	5.0	20	29	48	12	9	8	1	3	5
Сандански	18.9	0.5	32.0	27	8.4	20	33	71	19	16	4	1	1	7
Кюстендил	16.2	0.6	29.8	26	5.0	8	38	59	13	16	7	2	1	6

δТ – отклонение от месечната норма на температурата; Q/Qn – процентно отношение на месечната валежна сума спрямо нормата. Нормите са изчислени по данни за периода 1961–1990 г.

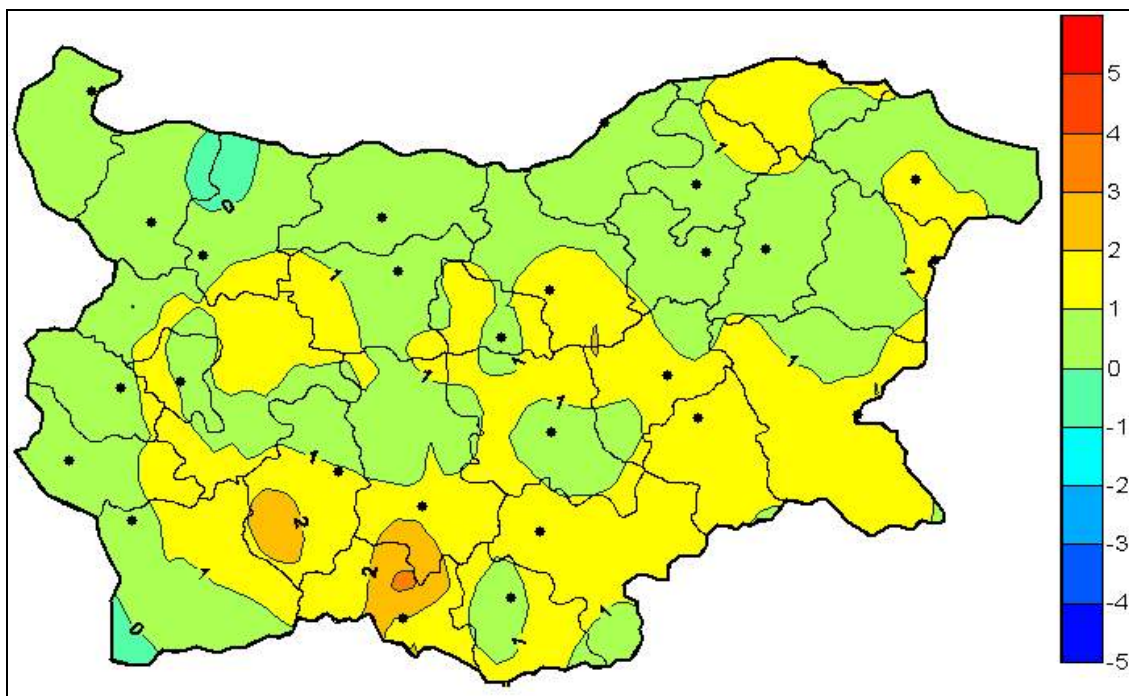
2. ТЕМПЕРАТУРА НА ВЪЗДУХА

През май 2010 г. средните месечни температури са между 16.5 и 18.5 °С в по-голямата част от страната. Само по долното поречие на реките Марица и Струма те са между 18.5 и 19.5 °С, а в Източна България – между 15.5 и 17.5 °С. По планинските върхове средните месечни температури са между 0 и 9 °С. Най-топло е в Любимец (19.6 °С). В по-голямата част от страната средните месечни температури имат отклонение от нормата за май между 0 и 1.5 °С. Само в планините отклонението от нормата е между 1 и 3 °С.

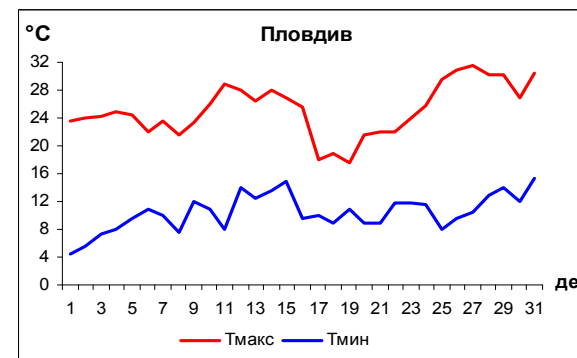
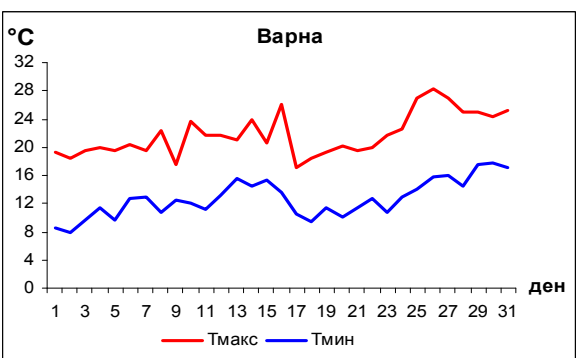
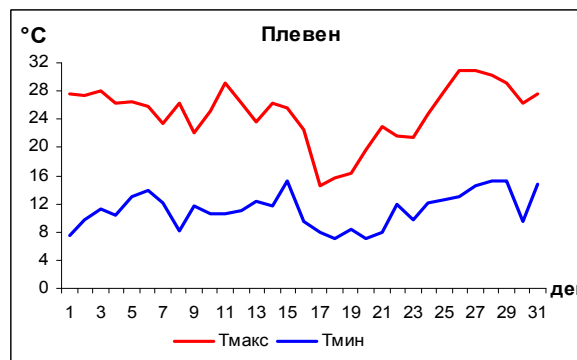
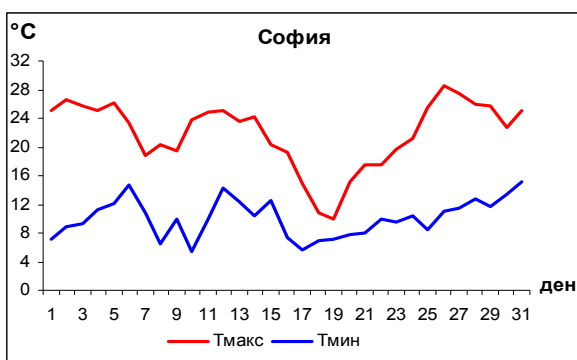
Периодът от 1 до 15.V е с температури близки до нормалните или от 1 до 3 °C над нормата. От 16 до 23.V има застудяване и температурите са от 3 до 8 °C под нормата. От 24 до 31.V е относително топло, с температури между 1 и 5 °C над нормата. Най-студено е в Драгоман на 17.V (5.6 °C). Най-топло е в Русе на 27.V (24.6 °C).

Най-високите максимални температури са измерени на 26 и 27.V (Пазарджик 33.2 °C на 27.V). Най-ниските минимални температури са измерени през първите няколко дни на месеца или около 18.V (2.0 °C на 1.V в Малко Търново).

Температура на въздуха – отклонение от климатичната норма (°C) през май 2010 г.

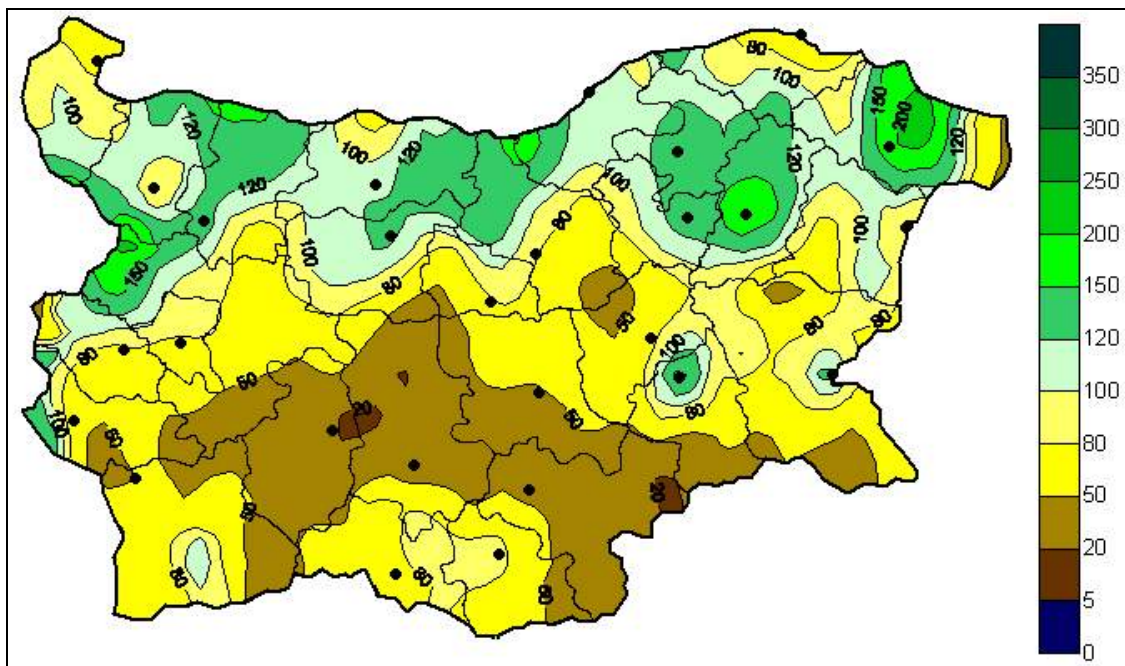
Температура на въздуха (°C) през май 2010 г.

3. ВАЛЕЖИ

През май в по-голямата част от Северна България месечните суми на валежите са по-големи или близки до нормалните. В процент от климатичната норма те са между 77 и 245 % (Генерал Тошево, област Добрич, 245 %). Изключение са районите на Видин (62 %) и Силистра (47 %). В по-голямата част от Южна България, Предбалкана, планините и по Черноморието месечните суми на валежите са по-малки от нормалните. В процент от климатичната норма те са е между 18 и 111 % (Пазарджик 18 %). Изключение са районите на Драгоман (172 %), Ямбол (193 %) и Бургас (133 %). Само от 1 до 5.V е без валежи. От 6 до 31.V през почти всички дни има валежи в различни части на страната. Най-обилни са валежите на 6–7.V в Северозападна България, на 12–14.V в Северна и на 15–16.V в Западна България. Там 24-часовите количества валеж достигат 20–60 mm. Най-голямото 24-часово количество валеж е регистрирано на 31.V в Ямбол (88 mm). Броят на дните с валеж от 1 mm и повече е между 6 и 12 в Северна България и между 4 и 10 в Южна България и по Черноморието. Броят на дните с валеж над 10 mm е между 0 и 5.

Териториално разпределение на валежите (в % от климатичната норма) през май 2010 г.

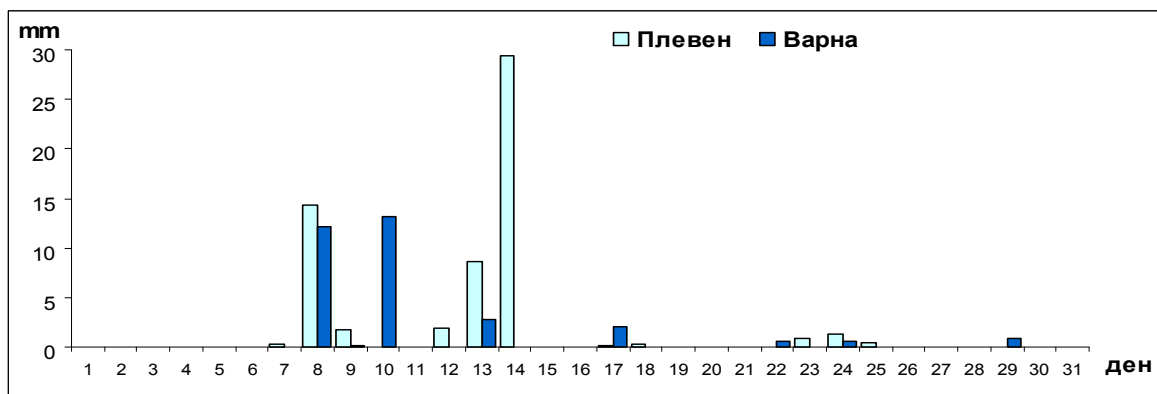
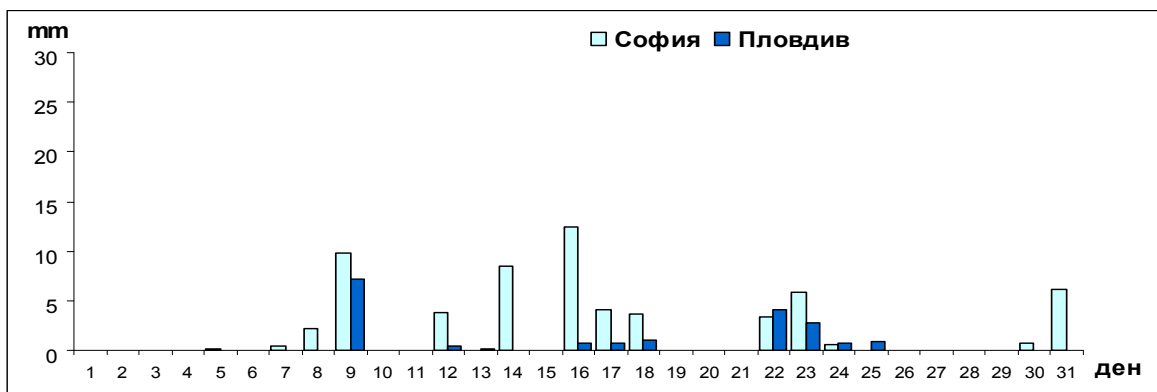
4. СИЛЕН ВЯТЪР

Условия за силен вятър (14 m/s и повече) има през периода от 13 до 18.V в цялата страна, на 6–7.V главно в Северна България и на 31.V главно в Северна и Източна България. По планинските върхове духа силен и бурен вятър между 6 и 18 и на 30–31.V. Броят на дните със силен вятър е между 4 и 11.

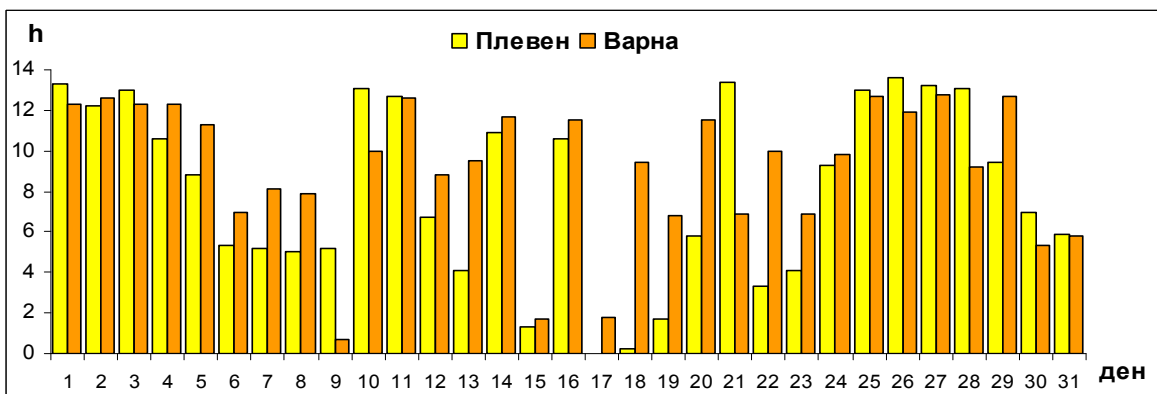
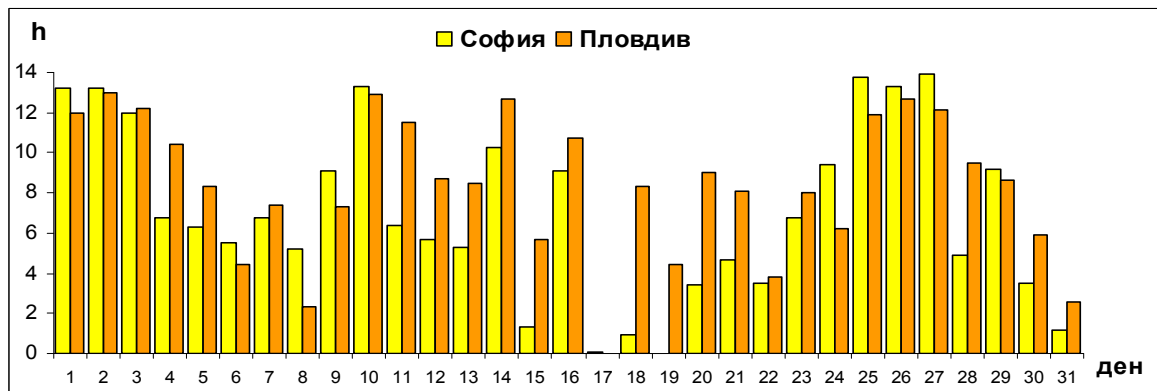
5. ОБЛАЧНОСТ И СЛЪНЧЕВО ГРЕЕНЕ

Средната облачност е между 4.2 и 7.8 десети, което е около нормата. Броят на ясните дни е между 1 и 9, което е около нормата, а броят на мрачните дни е между 3 и 11, което също е около нормата.

Денонощни количества валежи (mm) през май 2010 г.

Слънчево греене (часове) през май 2010 г.

6. ОСОБЕНИ МЕТЕОРОЛОГИЧНИ ЯВЛЕНИЯ

Локални мъгли е имало в 11 дни от май около 4, 13, 22–23, 25 и 30–31.V, отбелязани от метеорологичните станции предимно в котловинни полета по северното черноморско крайбрежие и в районите на петте високопланински обсерватории (Черни връх, Мургаш, Ботев, Рожен и Мусала), когато са в облаци.

Гръмотевични бури са се развивали в 24 дни от месеца (съответно в 22 дни през май 2009 г.). Със сравнително масов характер (когато са наблюдавани в синоптични станции, разположени в 4–5 и повече административни области на страната) гръмотевиците са на 6–7, около 9, 11–13, 15–16, 22–24 и 28–31.V. С най-голям обхват гръмотевичната дейност е през първия, втория, четвъртия и петия периоди.

Валежи от **град** са наблюдавани в 16 дни през май по оперативни данни от станции в метеорологичната мрежа (за сравнение в 13 дни през май 2010 г.). С масов характер (валежи от град в станции от 6 и повече области на страната) са градушките на 6, 7, 12, 13, 16, 22 и 31.V. Най-често градушките са нанасяли щети в областите Монтана (6 дни), Плевен и София-град и област (по 5 дни), Видин, Враца и Велико Търново (по 4 дни) и т.н.

За отбелязване е, че поради реформи ИА "Борба с градушките" към МЗХ не е имала готовност за въздействия върху градоносни облаци през май.

Опасни и особено опасни явления

Проливните валежи от 6–7.V на много места (Чипровци 60 mm, д-р Йосифово 43 mm, Козлодуй 48 mm, Търговище 42 mm, Шумен 61 mm и др.) с градушки причиняват щети върху култури и имущество в редица райони и селища в Северна България и Софийска област. Бедствено положение се е създало в Шумен. Наводнени са болницата, ресторанти, хотели и избени помещения в блокове и кооперации. Водна стихия отнася вратите на Археологическия музей в Плиска, като пълни фондохранилището с вода и кал. В тиня са потънали научните картотеки, експонати и скъпа техника за около 300 000 лв.

Проливните валежи с градушки отново нанасят щети на 12 и 13.V (Свищов 61 mm, Плевен 38 mm). Прекъснато е електроснабдяването в тези градове. Бурята (максимален вятър в Плевен 30 m/s, Ловеч 36 m/s, Русе 40 m/s) нанася щети и в Ловешко и Русенско, в различни квартали на София и околностите.

07.05.2010 г. Автомобили „плуват“ в наводнения Шумен

(сн. БГНЕС)

07.05.2010 г. Градушка до „яйце“ е валила в Кнежа

12.05.2010 г. Проба от градушката (с големина на „орех“) валила в София (сн. Frognews.bg)

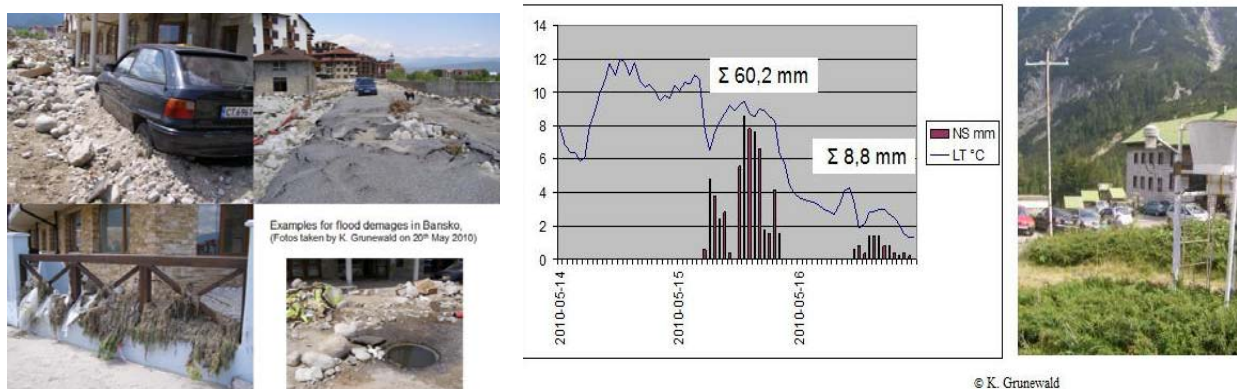

27.05.2010 г. Мощен купесто-дъждовен облак над Плана (сн. Красимир Стоев, НИМХ)

Обилните валежи от 15–16.V по дълбок средиземноморски циклон отново причиняват локални наводнения и нанасят щети в инфраструктури в селища от Югозападна България като Банско (29 mm), Якоруда (42 mm) и др. В Банско от порите и свлечените камъни по улиците щетите се оценяват на няколко милиона лева. Засегнати са 25 къщи и 10 хотела.

Има съобщение за убита от мълния жена на 23.V. Жената се е возела в конска каруца и инцидентът е станал на земен път от Оряхово за с.Лесковец (Врачанско).

14-16.05.2010 г. Щетите от валежите и порите в Банско (вляво) и измерените валежи (NS) и температури (LT) в станция до хижа Вирен (вдясно), работеща по международна програма за НП „Пирин“ (сн. Karsten Grunewald)

II. СЪСТОЯНИЕ НА ПОЧВАТА, ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КУЛТУРИ И ХОД НА ПОЛСКИТЕ РАБОТИ

1. СЪСТОЯНИЕ НА ПОЧВАТА

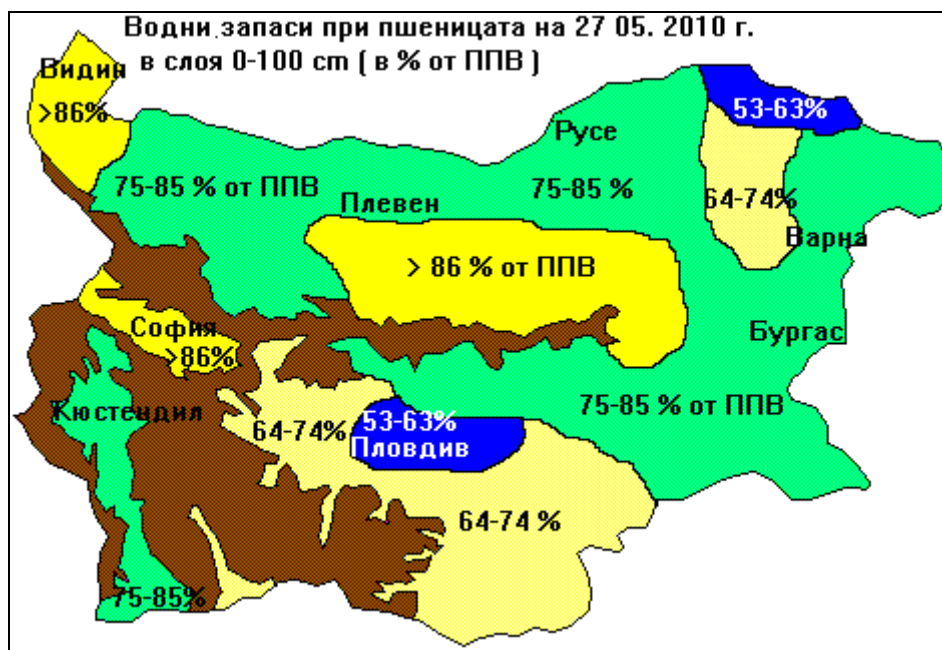
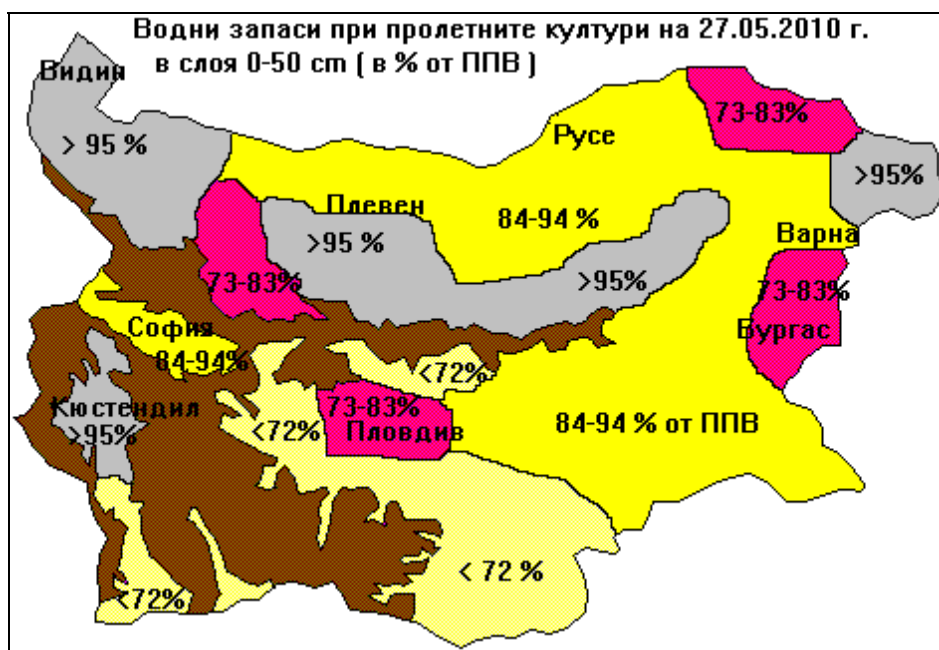
Топлото за сезона време в началото на май ускори развитието на земеделските култури, което, в съчетание с липсата на валежи през първите няколко дни, предизвика интензивно изчерпване на продуктивната влага от горните почвени слоеве. На 7.V, при измерването на запасите от влага в почвата, бе установено, че съдържанието на продуктивна влага в 50- и 100-сантиметровите слоеве при есенниците е намалало. Най-значително (56–66 % от ППВ) беше това намаление в агростанциите Бъзовец, Кнежа, Новачене, Разград и Пловдив. Сравнително ниско бе и нивото на водните запаси в крайните североизточни и южни райони (67–77 %) от ППВ. В останалата част от страната запасите от влага в 50- и 100-сантиметровите почвени слоеве бяха добри, много добри и оптимални за активно развиващите се пролетни и есенни посеви (78–99 % от ППВ). През втората част на първото десетдневие в повечето райони паднаха значителни валежи (Враца 36.5 l/m², Лом 36 l/m², Русе 28 l/m², Варна 26 l/m², Добрич 24 l/m², Кнежа 24 l/m², Казанлък 23 l/m²), които подобриха влагосъдържанието на почвата, но в отделни южни и източни райони, както и на места в Дунавската равнина, количеството на валежите бе под 10 l/m² и те нямаха очаквания стопански ефект.

През второто десетдневие на май преваляванията отново бяха чести и на места интензивни, но неравномерно разпределени по територията на страната. В някои западни райони валежите надхвърлиха дватри пъти нормата за десетдневие (Драгоман 75 l/m², Свищов 66 l/m², Враца 66 l/m², Ловеч 46 l/m² и Кнежа 42 l/m²), но в отделни южни и източни райони преваляванията бяха оскъдни, между 1 и 5 l/m². На места паднаха и градушки, нанесли повреди на част от земеделските култури. Ситуацията бе допълнително усложнена от наводненията, предизвикани от преливането на реки в Благоевградска област. На 16.V реките Глазне и Черна Места в Банско и Якоруда излязоха от коритата си и унищожиха земеделски градини и посеви. На 17.V водните запаси при пролетните култури в 50-сантиметровия почвен слой бяха в граници от 60 до 99 % от ППВ, като най-ниски (60–70 % от ППВ) бяха запасите от влага в крайните южни райони и около Казанлък, а най-високи, над 90 % от ППВ, бяха влагозапасите в централната част на Дунавската равнина, както и в отделни райони на Източна и Западна България, в Софийското поле и около Пловдив и Кюстендил. В по-голямата част от страната почвените влагозапаси в 100-сантиметровия слой при пролетните култури бяха над 86 % от ППВ, като по-ниски, 75–85 % от ППВ, останаха запасите от влага в някои крайни южни и източни части от страната и около агростанциите Казанлък, Кюстендил и Новачене

През третото десетдневие на май отново настъпи съществено повишение на температурите и активизиране на пролетните и есенни посеви, но падналите повсеместно валежи поддържаха в повечето полски райони високо нивото на запасите от влага в 50-и 100-сантиметровите почвени слоеве. При пшеницата в еднометровия почвен слой незадоволителни бяха влагозапасите единствено на места в Югоизточна България и около агростанциите Суворово, Главиница и Силистра (53–74 % от ППВ), но в

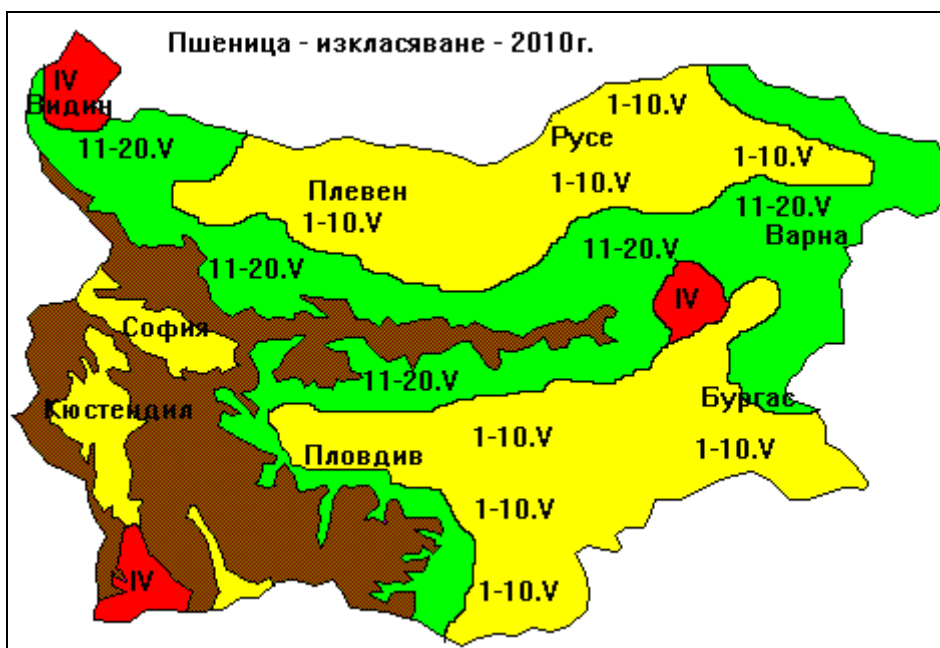
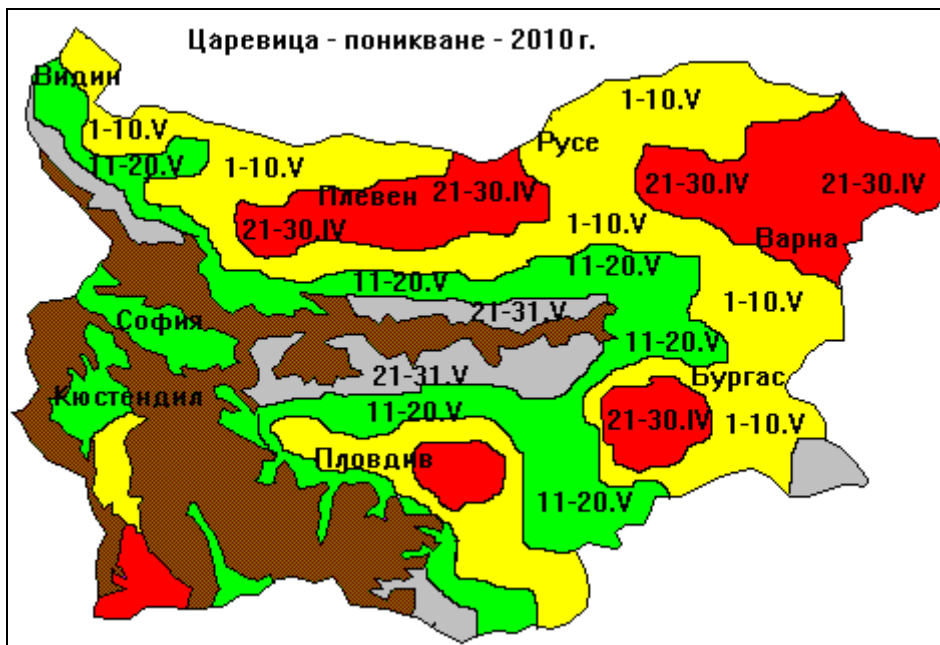
останалата част от страната те бяха много добри за този период на годината (75–99 % от ППВ). При пролетните култури в 50-сантиметровия почвен слой най-ниски бяха запасите от влага в крайните южни райони и на места в Подбалканските полета (под 72 % от ППВ), а останалите райони на страната запазиха много добри нива на почвени влагозапаси (75–99 % от ППВ) (вж. прил. карти)

2. СЪСТОЯНИЕ НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КУЛТУРИ

Наднормените температури през първото и началото на второто десетдневие на май, с максимални стойности достигнали на много места в страната до 28–29 °С (Видин, Монтана, Плевен, В.Търново, Русе, Кюстендил, Благоевград, Пловдив, Чирпан, Казанлък, Елхово и Хасково), а в югозападните райони (Сандански) и до 30 °С, ускори развитието на земеделските култури. До края на първото десетдневие част от засетите в края на април и началото на май топлолюбиви пролетни култури (фъстъци, дини, пъпеши, фасул) встъпиха във фаза поникване. При ранните зърнено-бобови култури (фий, грах, леща и нахут), засети в агротехнически срок,

се осъществяваше бутонизация, цъфтеж, оплождане и формиране на чушките. При царевицата, в зависимост от сеитбените дати, бяха наблюдавани фазите поникване (вж. прил. карта) и листообразуване (3–5–7лист), при слънчогледа съответно поникване и 2–4 чифт листа. През десетдневното есенните посеви в централната част на Дунавската равнина, в Югозападна България и Тракийската низина встъпиха във фаза изкласяване (вж. прил. карта), а до средата на май изкласяването при зимните житни култури в полските райони на страната доби масов характер.

След топлото време през първата половина на май, през последните дни от второто десетдневие настъпи рязко застудяване и съществена промяна в агрометеорологичните условия. На 17.V на много места в страната дневните температури се понижиха с 10–12 °С, а средноденонощните бяха доста по-ниски от обичайните за този период, което временно определяше и по-забавени темпове на развитие при земеделските култури.

През второто десетдневие на май на много места в страната падналите интензивни валежи и градушки причиниха значителни повреди на овощните култури. В Югозападна България, в района на Петрич, бе унищожена част от реколтата от ранните сортове череша и ягоди, бяха нанесени и механични

повреди (счупени клони) в черешовите масиви. В Североизточна България, в района на Силистра, 20 % от завръзките на кайсиите и сливите бяха обрълени от силните ветрове, около 10% от леторастите при лозата бяха прекършени; в района на Русе (с.Пиргово) падналата градушката унищожи част от плодвата реколта, в Образцов Чифлик бе констатирано полягане при 30–40% от посевите с пшеница и ечемик.

В началото на третото десетдневие настъпи постепенно повишение на температурите и подобрене на условията, при които протичаше цъфтежа, оплождането, формирането и наливане на зърното при пшеницата и ечемика.

През последната седмица на май наднормените температури, с максимални стойности достигнали на много места до 32 °С (Ново село, Видин, Лом, В.Търново, Русе, Пловдив, Пазарджик, Елхово, Карнобат и Сандански), ускориха развитието на земеделските култури. В края на месеца при ечемика бе наблюдавана масово млечна зрелост, а при пшеницата – предимно в Южна България (Пловдив, Пазарджик, Хасково, Любимец и Сандански), на отделни места в Дунавската равнина (Кнежа, Павликени Образцов Чифлик) и в североизточните райони на страната. До края на май слънчогледът и царевицата увеличиха значително вегетативната си биомаса. Слънчогледът, засят в агротехнически срок, на отделни места в Североизточна България встъпи във фаза образуване на съцветие. При ранните зърнено-бобови култури (грах) се наблюдаваше образуване на чушки и начало на технологична зрелост.

През третото десетдневие на май при лозата протичаше масово цъфтеж на ресите. В края на месеца по-ранните сортове череша и ягоди, незасегнати от поройните дъждове и градушки, достигнаха консумативна зрелост. През месеца високата относителна влажност на въздуха благоприятстваше развитието на мана и др. гъбни болести по земеделските култури.

3. ХОД НА ПОЛСКИТЕ РАБОТИ

През май неустойчивото време, с чести превалявания, особено в западните райони на страната, ограничаваше възможностите за работа на полето. По-подходящи условия за провеждане на сезонните полски работи, почвообработка, приключване на сеитбата на царевицата, сеитбата и разсаждането на късните топлолюбиви пролетни култури, растителнозащитни третирания имаше през първото, началото на второто и средата на третото десетдневие.

III. ЗАМЪРСЯВАНЕ НА ВЪЗДУХА

1. ХИМИЧЕСКО ЗАМЪРСЯВАНЕ НА ВЪЗДУХА

Регистрираното съдържание на серен диоксид и фенол в атмосферата на София през месеца е по-ниско от еднократните и средноденонощни пределно допустими концентрации (ПДК), а също и от многогодишните средни месечни стойности (МСМС). Концентрацията на сероводород в 5 денонощия от месеца е била равна на или до 70 % по-висока от средноденонощната ПДК. В 19 случая еднократната ПДК за сероводород е превишавана, като в 17 случая регистрираните превишения са до 40 %, а в 2 случая до 120 %. През май в три денонощия са измерени повишения на концентрациите на азотен диоксид над средноденонощната ПДК до 10 %. На представената графика има периоди без данни по технически причини.

В Бургас не са измерени превишения на нормите за всички следени показатели за чистотата на атмосферния въздух (серен и азотен диоксид, фенол и сероводород).

Във Варна се следят серен и азотен диоксид и прах. През май е измерено леко превишение на средноденонощната норма само за азотен диоксид на 11.V.

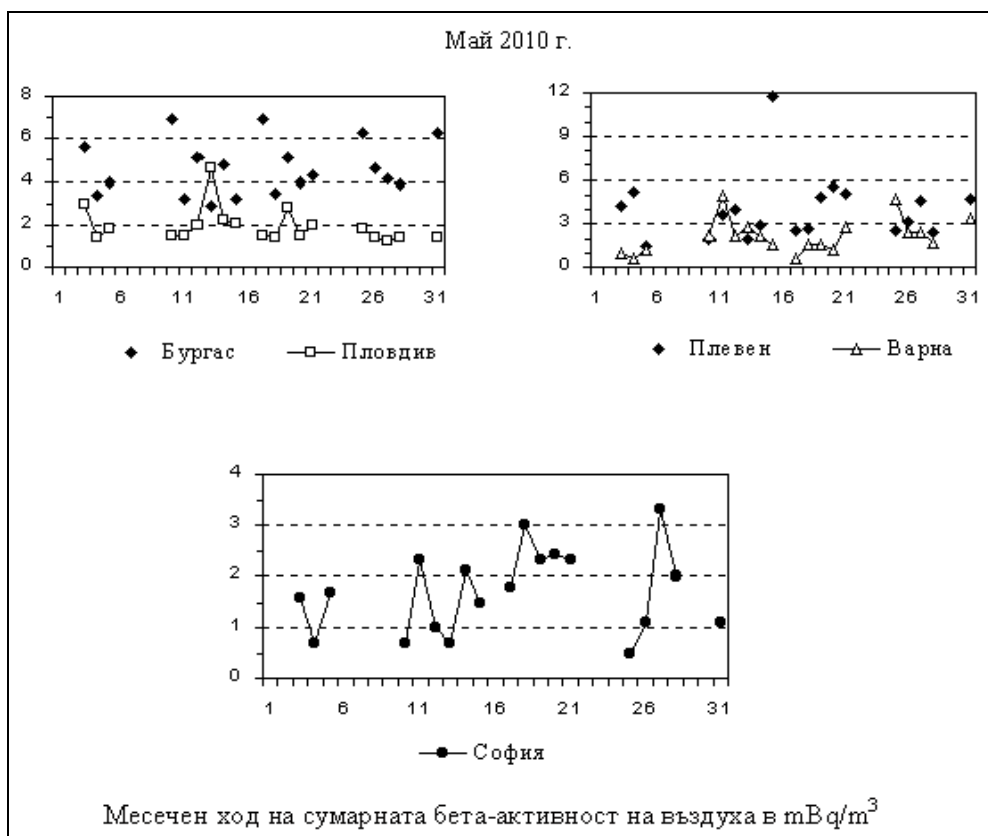
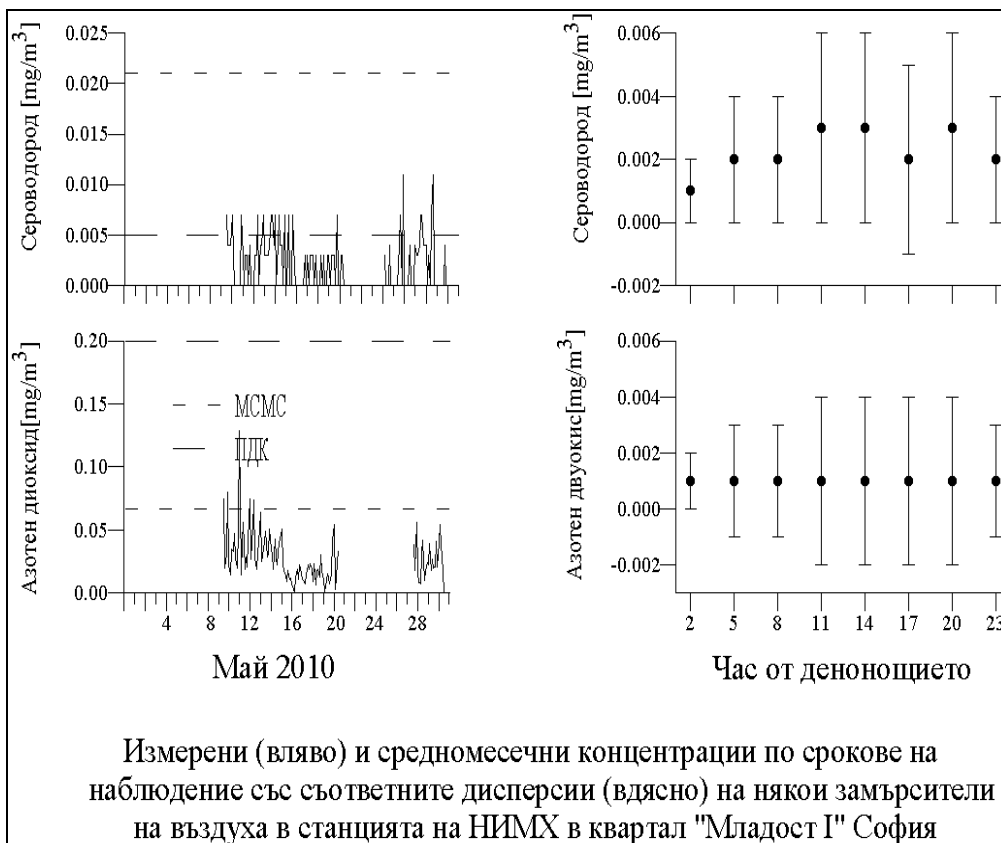
В Плевен се измерват серен и азотен диоксид и прах. През май са регистрирани шест пъти превишения на средноденонощната ПДК за съдържание на прах на 3.V (с около 150 %), на 4, 5 и 26.V (до 50 %), на 14.V (с около 100 %) и 26.V (с около 57 %).

В Пловдив се следят също серен и азотен диоксид и прах. Превишения на средноденонощната ПДК за съдържание на прах са регистрирани за 8 денонощия, като максималното превишение на нормата е с 50 % на 12.V. Средноденонощната норма за азотен диоксид е леко превишена в 10 денонощия.

2. КИСЕЛИННОСТ НА ВАЛЕЖИТЕ

Пробите за анализ на киселинността на валежа се събират 4 пъти в денонощието (на 6 часа) в 34 синоптични и 3 климатични станции на територията на цялата страна.

Средните месечни стойности на рН за пунктовете са в киселинната област на скалата в 24.1 % от всички станции и 27.6 % – в алкалната област. Най-киселинни са средномесечните стойности в Плевен (рН=4.3), а най-алкални – в Хасково (рН=6.85).

3. РАДИОАКТИВНОСТ НА ВЪЗДУХА

Радиоактивността на атмосферата се следи регулярно по данни от мрежата на НИМХ-БАН, като в регионалните лаборатории в градовете София, Пловдив, Варна, Бургас и Плевен се измерват ежедневно атмосферни проби (атмосферен аерозол на филтър, атмосферни отлагания и валежи).

Средните месечни стойности на общата бета-радиоактивност на атмосферния аерозол в приземния въздух през май 2010 г., измерени 120 часа след пробовземаването на филтъра, варират от 1.7 до 4.6 mBq/m³. Средните стойности са сравними и по-ниски от тези през април. Измерените максимални дневни стойности също са по-ниски от тези през предходния месец, с изключение на Плевен, където на 15.V е измерена по-висока стойност от тези през предходния период.

При интерпретацията на данните трябва да се има предвид, че поради преустановяване на дежурствата в лабораториите, набирането и измерването на аерозолни проби през почивните и празнични дни е спряно.

Запазват се непрекъснатите наблюдения върху вариациите в атмосферните отлагания и валежите. Стойностите на дългоживущата обща бета-радиоактивност на атмосферните отлагания и валежите за станциите от мрежата на НИМХ през май 2010 г. са в границите на фоновите вариации.

IV. СЪСТОЯНИЕ НА РЕКИТЕ

Падналите валежи през различни периоди от май в повечето случаи бяха интензивни, но локални и не промениха общата за страната тенденция към намаляване на речните води. Слаби и краткотрайни повишения на нивата в отделни дни от месеца бяха наблюдавани при някои от реките в западната половина на Дунавския водосбор (между реките Лом и Осъм вкл.), на реките Черни и Русенски Лом и на р.Марица в горното и средно течение. Колебанията на речните нива през повечето дни на май бяха до ±5–10 cm, с тенденция към понижаване, а при някои пунктове за наблюдение на реките за продължителни периоди беше регистрирано задържане на нивата.

Общият обем на речния отток през май намаля в Дунавския водосборен басейн с 52 %, в Черноморския водосборен басейн с 39 %, в Беломорския водосборен басейн с 32 % в сравнение с оттока през април. Спрямо нормата за май оттокът на реките остана по-малък в Дунавския и Беломорския водосборни басейни съответно с 8 и 11 %, а в Черноморския водосборен басейн надвиши с 29 % нормата за месеца.

В Дунавския водосборен басейн, няколко пъти през май, главно през второто и трето десетдневие на месеца беше регистрирано повишаване на нивата на реките Лом при Василовци, Огоста, Искър, Вит и Осъм по целите течения и Малък Искър при Своде с 10 до 66 cm. Повишенията бяха неголеми и краткотрайни, последвани от продължително спадане на речните нива. Средномесечният отток на всички наблюдавани реки в Дунавския водосборен басейн през май значително намалѐ в сравнение с оттока през април и при повечето от тях остана по-малък от нормата за месеца. С отток по-голям от нормата за май са само крайните северозападни реки до Огоста вкл. и р.Искър в участъка Нови Искър–Кунино.

В Черноморския водосборен басейн през целия май реките протичаха с почти постоянен отток, с тенденция към намаляване. Средномесечният отток на всички наблюдавани реки в този водосборен басейн е по-малък от оттока през април и е под нормата за май, с изключение на реките Провадийска при гара Синдел и Камчия при Гроздьово.

В Беломорския водосборен басейн през по-голямата част от май наблюдаваните реки се характеризираха с почти постоянен отток, със слабо изразена тенденция към намаляване. Повишаване на речните нива с 9 до 76 cm при повечето пунктове за наблюдение (само на р.Места при Момина кула със 100 cm) беше регистрирано през отделни дни от май, като по-съществено беше повишението на нивата на реките Арда при Вехтино, Върбица при сп.Джебел, Марица в участъка Радуил–Първомай и Тунджа при Елхово. Средно за месеца речният отток при всички пунктове за наблюдение, с изключение на р.Места при Момина кула и Марица при Радуил, намалѐ в сравнение с оттока през април. Спрямо нормата за май, оттокът на почти всички наблюдавани реки в Беломорския водосборен басейн остана по-малък, с изключение на реките Тунджа при Елхово, Места при Момина кула и Струма при Бобошево. Средномесечният отток на тези реки надвиши месечните норми.

Общият обем на речния отток към крайните створове на по-големите реки в страната е 1479 млн.м³, с 42 % по-малък от оттока през април и с 8 % под нормата за май.

През май нивото на р.Дунав в българския участък беше с тенденция към понижаване. Средномесечното ниво на реката при всички пунктове за наблюдение е с 29 до 69 cm по-ниско в сравнение с април и с 27 до 55 cm над нормата за май.

Забележка: Данните са от 08 ч.

V. СЪСТОЯНИЕ НА ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ

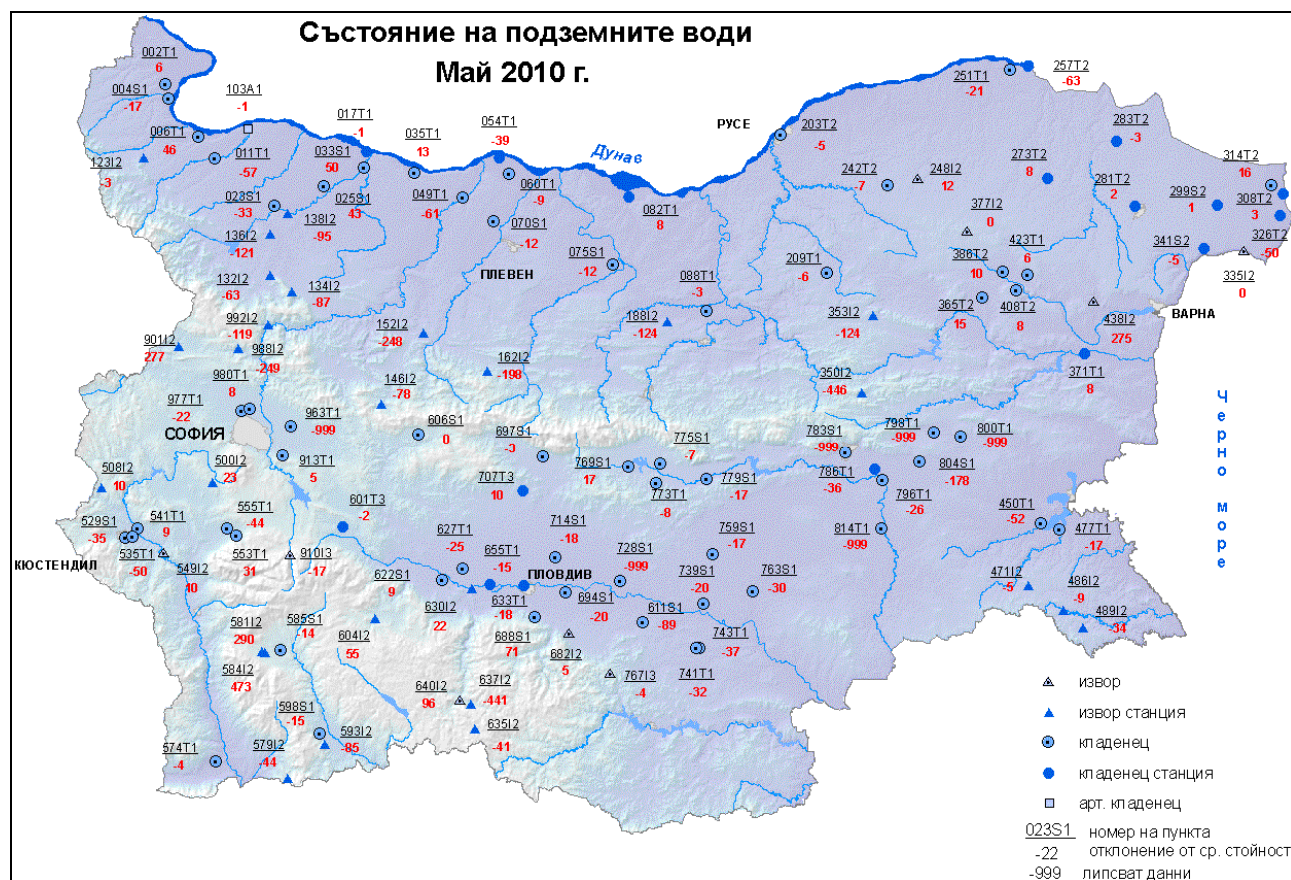
През май изменението на дебита на изворите се характеризираше с големи пространствени вариации и добре изразена тенденция на спадане. Понижение на дебита беше установено при 25 наблюдателни пункта или в около 68 % от случаите. Най-съществено беше спадането на дебита в Милановски, Етрополски, Ловешко–Търновски и Котленски карстови басейни, както и в басейните на Тетевенска и Преславска антиклинали. В тези случаи средномесечните стойности на дебита на изворите са под 60 % (от 25 до 52 %) от стойностите през април. Най-съществено повишение на дебита от 150 до 329 % спрямо април беше установено в Нишавски и Разложки карстови басейни.

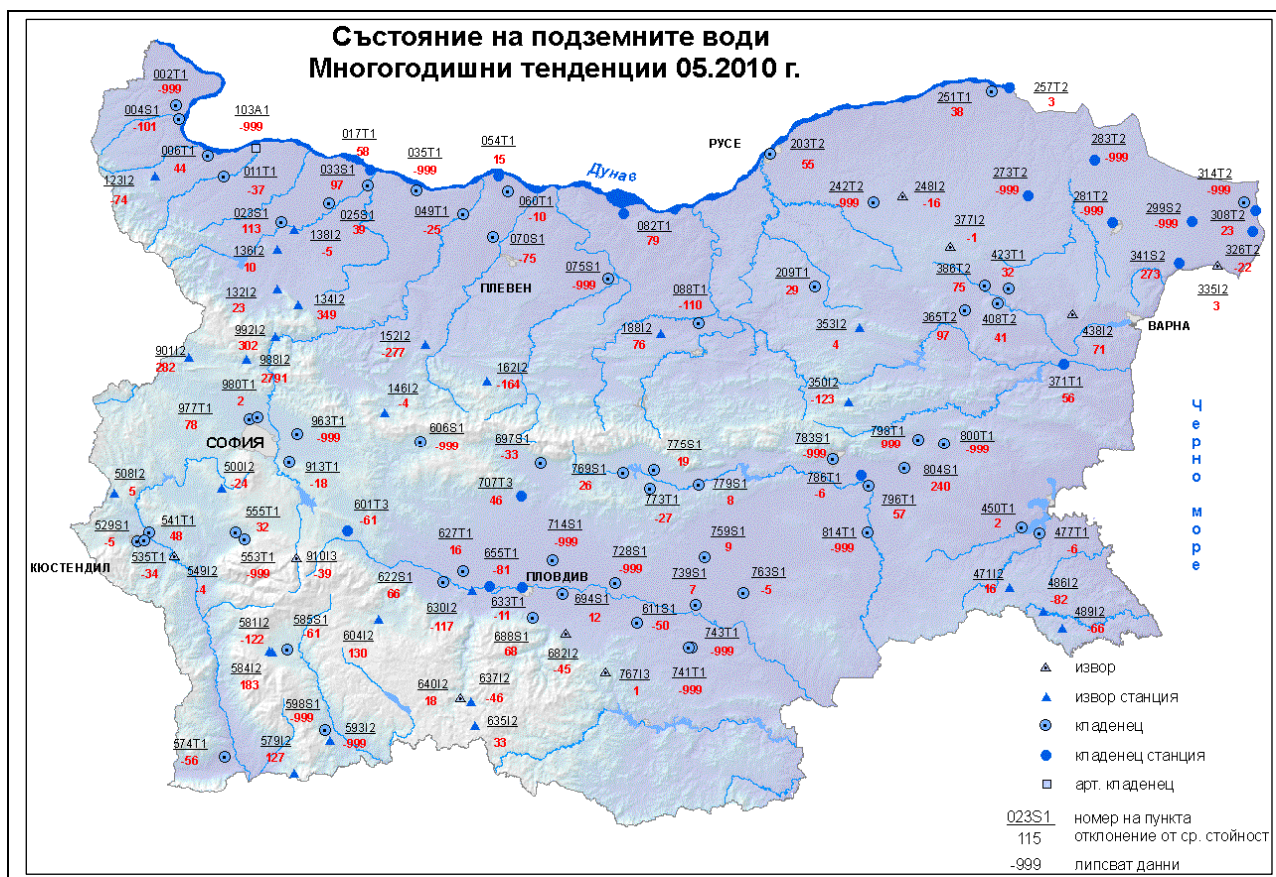
Пространствените вариации на нивата на подземните води в плиткозалягащи водоносни хоризонти (тераси на реки, низини и котловини) имаха много добре изразена тенденция на спадане. Понижение на водните нива с 1 до 178 cm спрямо април беше регистрирано при 52 наблюдателни пункта или в 76 % от случаите. Най-съществено беше понижението на нивата на места в терасите на реките Искър, Средецка и Марица, както и в Сливенска котловина. Предимно се понижиха нивата на подземните води в терасата на Места, в Кюстендилска, Карловска, Казанлъшка и Сливенска котловини. Повишение на водните нива с 5 до 71 cm спрямо април бе установено при 16 наблюдателни пункта, като най-съществено беше то за подземните води на места в терасите на реките Дунав, Огоста и Скът, както и в Горнотракийска низина.

Спрямо стойностите за април нивата на подземните води в Хасковския басейн предимно се понижиха с 32 до 37 cm.

Нивата на подземните води в сарматския водоносен хоризонт на Североизточна България имаха пространствено разнообразие на вариациите, с отклонения от средните стойности за април от –50 до 3 cm, без добре изразена тенденция на изменение.

През май нивата и дебитите на подземните води в дълбоко залягащите водоносни хоризонти и водонапорни системи имаха голямо пространствено разнообразие на вариациите със слабо изразена тенденция на спадане. Разнообразни вариации на изменение от –3 до 16 cm, но с преобладаваща тенденция на покачване, имаха нивата на подземните води в малм-валанжкия водоносен комплекс на Североизточна България. Предимно се понижиха (от –65 до –5 cm) нивата на подземните води в барем-аптския водоносен комплекс на същия район на страната. Повишиха се нивата на подземните води в подложката на Софийския грабен и в

обсега на Средногорската водонапорна система съответно с 8 и 10 cm. Понижиха се нивата на подземните води в Ихтиманската водонапорна система и в приабонската система в обсега на Пловдивския грабен съответно с 2 и 5 cm. Понижи се дебитът на подземните води в обсега на Ломско–Плевенската депресия с 0.70 l/s и в Джермански грабен с 0.020 l/s, а се повиши дебитът във Варненски артезиански басейн с 0.010 l/s.

В измененията на запасите от подземни води през май беше установена слабо изразена тенденция на покачване при 58 наблюдателни пункта или в около 56 % от случаите. Повишението на водните нива с 2 до 273 cm спрямо нормите и средномногогодишните месечни стойности беше най-голямо за подземните води на места в терасите на реките Огоста, Скът и Тунджа, в Сливенска котловина, в сарматския водоносен хоризонт и малм-валанжкия водоносен комплекс на Североизточна България. Предимно се повишиха нивата на подземните води в малм-валанжкия и барем–аптския водоносни комплекси на Североизточна България. Покачването на дебита с отклонения от месечните норми от 0.54 до 2791 l/s беше най-голямо в Бистрец–Мътнишки, Нишавски и Искрецки карстови басейни. В тези случаи дебитът на изворите е 166 до 343 % от нормите за май. Понижението на водните нива (с 5 до 162 cm) спрямо нормите и средномногогодишните месечни стойности е най-съществено за подземните води на места в терасите на реките Дунав, Янтра и Марица, в Горнотракийската низина и Карловската котловина. Понижението на дебита, с отклонение от нормите от 0.82 до 277 l/s, беше най-голямо в басейните на северното бедро на Белоградчишка антиклинала и на Стойловска синклинала. В тези случаи дебитът на изворите е от 61 до 66 % от нормите за май.

Генерален директор НИМХ ст.н.с. д-р Георги Корчев
Телефон: 975-39-96
Факс: 988-03-80, 988-44-94
Телефонна централа: 462-45-00
1784 София, бул. “Цариградско шосе” 66

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Главен редактор ст.н.с. д-р П. Симеонов
Редакционен секретар ст.н.с. д-р Т. Маринова
ст.н.с. д-р В. Казанджиев
ст.н.с. д.ф.н. Ек. Бъчварова
ст.н.с. д-р М. Мачкова
Редакция и компютърна подготовка Б. Калчева

ПОДГОТВИЛИ МАТЕРИАЛИТЕ ЗА БРОЯ

Част I. Г. Козинарова, н.с. д-р И. Господинов, гл. експ. П. Димитрова
Част I.б. ст.н.с. д-р П. Симеонов, н.с. д-р И. Господинов
Част II. Д. Жолева, Я. Маринова, ст.н.с. д-р В. Казанджиев
Част III. н.с. Бл. Велева, ст.н.с. д-р М. Коларова, Л. Йорданова
ст.н.с. д.ф.н. Ек. Бъчварова, Христина Кирова-Гълъбова
Част IV. инж. Г. Здравкова, инж. Б. Христов
Част V. ст.н.с. д-р М. Мачкова
Уеб страница инж. Ц. Младенова

Печат Е. Замфиров
Формат 70/100/8
Поръчка – служебна
Тираж 26
Издание на НИМХ

© Национален институт по метеорология и хидрология, БАН

София, 2010